یاشاسین مظلوم شرقك آزادلغی!

صحیفه ۱ — شباط ۱۷ ۱۹۲۱ پنجشنبه

یوقاریده بوتون دنیا ایشچیلری!

Б-ка ЦИК(О) 105
Библиотека П. ДАН

یکی دنیا

ترکیا قومونیست فرقه‌سی مرکزی هیئتك فکرلرینی نشر ایدن هفته‌ده ایکی دفعه چیقار.

نابریزناده حاجنسکی‌نك أوی
تلفون نومروسی: ۱۴-۳۱

هرگون سامت اوندن ایکی‌یه قادار مراجعت قبول اولونور.

مسلکمزه عائد فائده‌لی یازیلره صحیفه‌لریمز آچیقدر.

صایی: ۶۷ — ۱۹
۱۷ شباط ۱۹۲۱
پنجشنبه

تك نسخه‌سی ۵ منات

موسقووا قونفرانسی

بو هفته آنادولو بویوك ملت مجلسی حکومتی‌نك دعوت گذاری و سفارت هیئتی مرکزی آ کوتك مهماتواز و استراماکار تعرضنه اوچ صورت اوزره آرام ایتدکدن صوکرا موسقووا قونفرانسنه ایشتیراك ایتمکده بولونیور. روسیه بولشویکلری [illegible] پای تخته قورولاجاق بو کونفرانسك شرق و غرب ایچون نه قادار [illegible] حائز اولدیغی ایضاحه لزوم یوقدر.

دونه قادار سابق تورکیه امپراطورلغی حراسندن آلاجاغی حصه‌لری بیچمسنه کچیرمن: عراق، آغریبوره قلعه‌سنه استیلا و مصرده کی حکومتی تحکیم ایدرك جرزماندن زیاده عنصرلری بولدیریلی فاقلامایه موفق اولان، بوغازلره استانبول حاکم بولونان انکلتره ایچون تورکیه‌نی قربان و ویزه‌لو سیجیلره جیکه‌نك شرغیلی طاشنالرك تهدیدی آلتنده بولونمورمی؟ سلطنه قوفلری، اینه‌لرقد آنادولو اعیان و اشرافنه علماسی، سلطنه حضنه علاقه‌سنه انقلابجیلرك آیرمایه بولشیقی، بدی سنه‌لك قان فداکارلغندن صوکرا بویوك بر بورغونلق جس امنه آنادولو بر تجربی آراسنه طاق صوقمایه تشبث ایتمك ... تورکیانك آتوغرافیك حدودلری آراسنده استقلال تامنی تامین ایتمك نه‌دهشتنه آیلمش اولانلری موقتیزلکه و یاس و کدره دوشورمه‌یه کافی کله‌بیلیردی. انکلتره کندی منافعنی تامین ایچون بو کونه قادار قصلك بر فداکارلق اختیارنه مجبور قالمادیغی کبی، متفقلریله اولان مناسباتی‌ده هنوز تورکیه‌نی و متفقلرینك زیانه اولارق سوز معاهده‌سنك (رده‌ویزیون) نه تمایل ایتمه‌سنی ایستدیکی درجه‌یه کلمه‌مشدی.

قفقاز، بو کون کرك قزیل روسیایه کرك انقلابجی آنادولویه قارشی قولاندیغی آلتلرك بری بری قیزیلدیغنی کوره‌رك، قزیل اوردونك یکیلمز بر قوت و بورغون آنادولو زنجیرینك صلابتنه، شهرتنه لایق بر عسکر اولدیغنی آکلایان، کوکلرینك‌ده استرقاب و عداوتی همان همان حاد بر رادیه کلمش خصرابدن انکلتره، دیکر شیه‌سز بوندن صوکرا ملی انقلابجیلرك دیکاردن آیرمایه معطوف داها بویوك بر فعالیت ابرازیه انتظار ایدر.

دیکر طرفدن، قیزیل روسیانك مظلوم شرقی اوپانه‌لرنی ایچون کیریشمش اولدیغی فعالیت کوندن کونه وسعت کسب ایدییوره. اوچنجی انترناسیونالك مستعمره‌لر و شرق حقنده کی آچیق نقطه نظری ایسه آرابی کیبی‌لرك مجهولی ده کیلدر.

جهان انقلابی غربه سرایت ایتمه‌دکجه‌ده روسیا پرولتریاسی‌نك بویوك نهلکه‌لره معروض بولوندیغی آشکاردر. بو الفبانی حقیقتلری کورمه‌مك الهامی آلتنده قالمق طاقندن اولمایان بولشه‌ویك حکومتی‌نك تورکیه‌یی و عموماً شرقی آلدلق ایتمه‌سی — بالکز صناف قومونیست ایده‌آلی نقطه نظرندن ده کیل — مادی منافع ایچاباتجه‌ده منصور ده کیلدر. بویوك ملت مجلسی حکومتنه کلنجه: تورکیه شرق اوردوسی آراسنده حکم سورمن بو سك و صیقی حالت روحیه حقنده دسترس اولدیغمز معلوماته وباکودن کچن ممللرله قونوشدیغمز زمان بزده حاصل اولان قناعته نظراً آنادولونك یکانه امید نجاتی — جهانکیر قابیتالیزم مضمحل اولونجه‌یه قادار — بولشه‌ویکلرله آل‌آله ویره‌رك مبارزه‌ده دوام ایتمك‌در. بویوك ملت مجلسی حکومتی‌نك باکو ممثلی، تردد حاصل اولمایاجق صورتده آتاتانك هیچ بر وعدینه [illegible] باجاغنی، چونکه مقصدی تحاصل اولوب شرقك و بوتون دنیا مظلوم صنفلرینك خلاصنی تامین ایدنجك جهان انقلابی نهلکه‌یه دوشه‌رك صوکرا تورکیه سواحلنی تکرار اشغال ایده‌رك آنادولوی اقتصاداً مختق بر هوا اسراق ایچنده بوغاریله‌جکنی ایضاح ایتمشدی. ده‌له کملر رئیسی یوسف کمال بك‌ده بزه بو حقیقتی تکرار ایتدیکی کبی، آنادولونك روحیه صناعتجه کری قالمش شرقك قابیتالیست جهانکیرلکی آلتنده کیتدکجه داهامدهش بر آسارته دوشه‌جکی معاهده‌لرله رسماً تصدیق اولونماجق تورکیه استقلالنك بر آز صوکرا کولکه‌دن عبارت قالاجاغی قناعتنده اولدیغنی ده سویله‌مشدر. حقیقة ماکینه صناعتندن دنیی استحصال جهازلرندن وهر نوع مالی وتقنیك سرمایه‌دن محروم اولان تورکیه‌نك بر طاقیم تجاری انحصارلر و باکو مروك تعرضلریله قابیتالیزم تخریباتنه قارشی مقاومت کوستره‌مه‌سی و بو مبارزه ایچین ملی بر انکشاف صناعی به مظهر اولماسی هر محیطه‌نك خارجنده‌در. تورکیه آنجاق دوشمانك بو سس بوتون حرب میدانندن ازالاسیله بر سرعتی انکشاف دوره‌سنه کیره‌بیلیر.

طرفین ایچون بورونه‌بکمز بو محاکمه‌لر موسقووا قونفرانسنك شانلی بر اتفاق ایله نهایت بولابیله‌جکی حقنده کی امیدیمزی تقویه ایدییور. آنجاق بو مأمول وقالی خلدار ایده‌جك تلقیلر وحساسیتلرده مفقودده دکیلدر. ازجمله تورکیه ده‌له کملرینك طاشناق سیاست وحشیانه‌سندن قالدیغی حقنی امنیتسزلکلری دیکر طرفدن ده روسیا جارلغی یادکاری بعضی ذهنیتلرك دوامی مذاکراتی اشکال ایده‌بیله‌جك ماهیتده کوروموبور. مع مافیه تورکیه ده‌له کملری اراضی مسئله‌سنده‌ده بیلیه‌بیسك طرفنی رد ایتمه‌دکلرندن مسائل غیر قابل حل کورونمه‌یور. خلق عدلیه‌کوه‌بسری بر تورك بولداشمز اولان بو کونکی عورالر ارمنستانك دونکی بورژوآ — شووین طاشناقستاندن تمامیله باشقاماهیتده اولدیغی تقدیر ایتمه‌مك‌ده ممکن ده کیلدر. تورکیه ایچون، جهانکیرانه وعده‌لر سنانه احتراصاتیله بسویولی برتهلکه تشکیل ایدن ارمنی بورژوآزیاسی بو کونکی عورالر جمهوریتی آتنده حقوق سیاسیه‌دن محروم بر صنف محکوم حالنه کچمشدر. واقعا قومونیستلك هنوز بو یکی عورالر جمهوریتی داخلنده کافی درجه‌ده انتشار ایتمه‌دیکی‌ده بر حقیقتدر. آنجاق بو کا قارشی قزیل اوردونك وسائله ونکهانانه مراحمت کبی امنیت بخش بر چاره نسویه بولونابیلیر.

بولشه‌ویك روسیانك موسقووه جارلغی

استانبولده ایشچی حرکاتی

بو کا دائر آلدیغمز ایکی مقاله‌یی درج ایدییوروز:

— ۱ —

استانبولده، صنف بنلکی أساسی داخلنده ایشچی حرکاتی آنجق ۱۹۰۸ تاریخلرینه قدر بالمرکه، ۱۹۱۸ دن صوکرا انکشاف بولمقه باشلامشدر. عبدالحمید اداره‌سنده صنف بنلکی أبامنه مستند بویوك بر حرکت یوقدی، تورکیا هنوز واسع قاپامده سرمایه‌دارلق دوره‌سنه داخل اولمامشدی. ملی و عملی صنایع، کوچوك صنایع حالنده باشلامشدی. قوربوراسیون تشکیلاتنه مشابه اولان صنف جمعیتلری و بونلرك عضوی اداره‌لری اجرای حکم أیله‌یه بیلیوردی. صنایع جسیمه‌ایسه، حکومتك عسکری ملاحظه‌لره بناء تأسیس أیله‌دیکی ترسانه، طوپخانه، زیتون برونی، هرکه، فشنه کبی قاپیقالسره، روم ایلی‌ده، آنادولوده، ازمیر، ایزمیت، ده‌میر یوللری، استانبول، سلانیك کبی بعض محللرده ترامواللر تأسیس ایتمك، ارکاسی و زونغولداق کومور معدنلری ایشلتمك کبی و سائله مملکت دخلنده‌کی أجنبی سرمایه‌دارلرینك مؤسسه‌لرینه منحصر قالیوردی. آوروپا معمولاتی و مصنوعاتی ایسه، تاحللرده کی شهرلرده و بالخاصه استانبولده ملی و محلی صنایعایله رقابته کیریشیوردی. ۱۹۰۸ انقلابندن صوکرا ایسه آوروپا سرمایه‌دارلری مملکته تماماً نفوذه باشلاییوره تورکیا وضعیت سیاسیه‌سی ایجابنی اولارق قابیتالیست دولتلر آراسنده اقتصادی منطقه‌لره آیریلیوردی. حرب عمومیدن اعتباراً ایسه، تورکیانك وضعیت اقتصادیه‌سی بوسبتون ده کیشه‌رك حکومت، مملکتك بوتون قوا و وسائط اقتصادیه‌سنی حرب غایه‌سی اطرافنده استعمال ایتمك اوزره تنظیم ایدییوره، نتیجه‌ده، بوتون استعمال قوت و واسطه‌لری حربه میدانلرنده مسعود و پریشان اولیوره، ۱۹۱۹ سنه‌لری بدایتنده ایسه مملکت خرابه، پریشان، بوتون صنایع معدوم، بوتون قوتلر تلف، بوتون ثروتلر هبا اولمش، اورتادن کنیف بر نفالت و آجلق استیلا ایتمش بولونیوردی. ایشته کرك شو نفالت عمومیه، کرکسه تورکیانك مغلوبیت نتیجه‌سی اولیه‌رق معروض قالدیغی سیاسی پریشانلق ایشچی منطقه‌لرنده وبالخاصه استانبول ایشچی و فقیر خلق آرمسنده بویوك بر انقلاب وجوده کلدیرمسه، صنف بنلکیله موازی بر صورتده موسقووه، کوزلرنك استنادیه محل و امکان احضار ایتمکدن، استانبولده کسی ایشچی حرکاتی تحقق ایدوکن سایر آنی صنف اولسه حتی سوسیالیست حرکاتی اوچ دوره‌یه تقسیم ایتمك موافق اولور:

۱ — عبدالحمیدی دورنده — بر آز یوقاریده عرض ایدیلدیکی وجه‌ایله بو دوره‌ده ایشچیلر صنف بنلکی ادراك ایده‌جك حالده دکیلدرلر. ادارهٔ معیشت یك کوچ اولمادیغی ایچون ایشچیلر یومی اجرتلریله قوت لایموت ایچون ایشچیلر یومی اجرتلریله قوت لایموت اولمادیغی خصوصنده یلیم که آرتیق تردد جایز میدر؟ غزته‌لرك بوندن اول جیقان بر نسخه‌سنده اوچنجی انترناسیونال اعضاسندن و شرق ملتلری شوراسی دیوانی ریاستندن ماولوویچ بولداشك آنادولو قوقاسیه اقتصادیاتی حقنده کی فکری اقتباسا انتشار ایتمشدی. بویوك بر قومونیست محرری‌نك بو تقیسی بولشه‌ویك روسیاسنك درجه جهانکیرلیك تمایلاتندن اوزاق اولدیغی کوستره‌رك دلالتدن صایلمازمی؟ آنادولو بویوك ملت مجلسی شمدی یه قادار سلانك بر ولتر و مظلوم صنفلرله متفقا ظالم قابیتالیست جهانکیرلرینه اعلان حرب ایتمه‌ده اولدیغی فکرنده واولدیغنی تمامیله اثبات ایتمشدر. بو کوندن صوکرا ده بر ولتر صنفلرك اراتدیغی جمهوریتلر جهانکیرانه بر تحکمله معامله ایتمك ایسته‌دیکی اثبات ایتمه‌لیدر وایده‌جکدر.

هر حالده بز الا صحیحی حسابات متقابله ایله ایشچیلر جمهوریتك قزیل‌بای تخته، طوبلاناجاق قونفرانسدن شرقك استخلاصی وجهان انقلابی ایچون غایت خیرلی نتیجه‌لر بکله‌یورز. ا. ج.

TUSTAV

اولیه مرحله‌سی دینه کچیرمه‌یه‌جکدر. بناء علیه صنف‌لر عمومی نقطه‌دن کنیلمه‌در. بو اداره‌ده حکومت مأمورلرینه مخصوص بر (نقابه صندوقی) تأسیس ایتمشدر. بنز لسوغ حیات سیورلمه‌سی اولان بو مؤسسه‌یی، حکومت قابریقالرنده کی عمله‌لره دخی تشمیل ایتمشدر. لاکن زوالسلی، کچمه‌سی ایچبار کندی حقلرینی مدافعه‌دن عاجز اولدقلری ایچون بو مارك نقابه صندقلرینه کیرلی آنلر قاریشمش، بر سیوق پاره‌لری حصا ایتمشلردر. نتیجه‌ده، قابریقالرنده چوجوقلرن بیله زوالیلار مصلوبیت زمانلرنده اللی و آلتمش غروش بر معاشله نقابه اوله‌یلمکده‌در. بو کا بر مثال ذکر ایدیلم: ترسانه قابریقالری عمله‌لرینه مخصوصده نقابه صندیقی واردر. ۱۸۸۰ تاریخلرینه دوغری تأسیس ایدیلمشدر. ۱۹۱۹ سنه‌سنه قدر صندیقه ایکی یوز بیك لیرا قدر بر مبلغ کیرمش بولونماسی بالحساب ایجاب ایدر. کن ایکی سنه اول بو صندیقك حسابلری تدقیق ایدیلدیکی زمان صندیقده آنجق قیرق بیك لیرالك موجود اولدیغی و مبلغك قیودان باشلاره بویوك رشوتلر ویرمك سنه مقابله‌سنده ویریلدیکی کورولمشدر.

ایشچیلك قابریقا داخلنده کی حیاتلرینی تنظیم ایتمك و اونلری آمرلرك کیفی و مالایعنی اعمالیندن و قابه ایدن نظامنامه‌لرده موجود دیه کیلدن قابریقا قوماندانی ایسته‌دیکی بر ایشچی ایسته‌دیکی دقیقه‌ده قاپوسنه قوغابیلیر. قاعده صندیقی حسابنامه‌سی، دخی ایشچیلك مالیه‌سی لایقی وجهله دویش ایتمکدن اوزاقدر. اورون دیشرایشچی بر سنه‌ی مناسبی نتیجه‌سی اولارق آریق چالیشمه‌یاخود برحاله کلن و نقابه‌دم جیقمق ایستین زوالیلر، مبتن اولان بکسرمه‌سی سنه‌یی اکمال ایتمه‌سی ترمینه قاعده‌یه مطلقدن محروم قالمه‌محکوم اولمقلرندر. و حیاتلرنك قیمه بدلنی فلاکتله کچیرلرلردی.

خلاصه، بو دوره‌ده ایشچی جمعیتی حیات ویرمن بر عنصر اولدیغی، جمعیتك کندینه محتاج اولدیغی بیلمز، صنف بلکه‌سی ادراك ایتمزدی. بیلدیکی بر شی وارسه اوده آمرلرندن باشالرندن هر دائم مقام استحقاره ایشتدیکی موزاردر.

۲ - ۱۹۰۸ انقلابندن صوکراکی دور

بر آنده و تجدد مقدمه‌سیدر. ایدالرده آز چوق حریت کلام و مطبوعات وار کیبی‌در. ایشچی صنفنك اهمیتلی بیر صورتده اولمه‌غندن، سوسیالیزم اصطرلندن بحث ایدیلیر. ایشچی حرکاتی بودورده باش کوستره‌مشدر. بودورده استانبولده اولا شمندوفر، سیاره، سیاره قاعده‌سی، تمباکو، ترزی، بریر ایشچیلری مستقل بیر صندیقه تشکیل ایتمشلرسه‌ده او زمان موقع حکومتده بولونان اتحاد و ترقی حکومتی یکی انکشاف باشلایان بو حرکاتی خوش کورمدیکی ایچون بو صندیقلر نهایت برده بیر زوال بولور.

۳ - ۱۹۱۸ دن بو کونه‌قدر جریان ایدن حرکاتده ایکی قسمه آیریلق ایجاب ایدر.

۱) حربه عمومیك سوك دورسنده یعنی آلمانیا، فرانسه، ایتالیا و بیطرف ممالکده و بالخاصه روسیاده باش کوستره‌ن ایشچیلر و سوسیالیزم حرکاتلری تورکیه‌ده اولا ایشچی آرامسنده ده کیل، بلکه طاقه‌لکسی حکومت طرفنده تأثیر و انصباغلر حصوله کتیرمش، مایتجی بر عایه ایله بعض ایشچی تشکیلاتلری وجوده کتیریلمك ایسته‌نمشدر. حتی بنه بو مقصده ۱۹۱۸ سنه‌سنده استانبولده انعقاد ایدن سوسیالیست قونکره‌سنه تورکیا ایشچیلرینك مرخصی اولمق اوزره بر (دوزمه سوسیالیست) کونده‌ریلمشدر.

بو دوره‌ده حکومت بر ملی سرمایه‌دار صنفی تأسیسنه قوی المده بر غیرت صرف ایدیوردی. شو صورتله، ملی اکمکجیلر شرکتی، ملی منسوجات شرکتی، ملی قطار یه شرکتی، اعتبار ملی بانقه‌سی کبی مؤسسه‌لر تشکیل ایدیلدی. عینی زمانده معونه جیلر جمعیتی، قایقجیلر جمعیتی، آرابجیلر جمعیتی کبی تشکیلاتك اصلاح اولونمدی، و یا یکیدن وجوده کتیریلدی.

حکومت بر طرفدن بو مؤسسه‌لرله کویا بر تورلی بورژوآزیاسی مقدمه‌سی وجوده کتیریورکن دیکر طرفدن ایشچی حرکاتی ایسته‌دیکی کبی اداره ایدیوردی. بورژوآ و ملی غایه‌لرله حرکت ایدن حکومت حربك تولید ایتدیکی سفالتدن ایلیم ایلیم ایکله‌ین ایشچی طبقه‌سی مستقل بر جریان احداثه امکان ویرمه‌مك ایچون بونلره بر تشکیلاتلر وجوده کتیریلمش و ایشچیلر باترونلر ایله عینی تشکیلات داخلنده صنف منافعنی مدافعه ایتمك امکانندن محروم بولندیریلمشدر.

۱۹۱۸ سنه‌سی نهایتنه دوغرو حرب نسبتل بر مغلوبیته منجر اولمش ایسه‌ده بو تشبثاتده او صورتله زوال و افلاسه معروض قالمشدر.

۲) اصل ایشچی و سوسیالیزم حرکاتی ۱۹۱۹ دن اعتباراً باشلار. تورکیانك و بالخاصه استانبولك بو تاریخده اجتماعی اقتصادی و سیاسی وضعیتنه اوفاق بر نظر عطف ایدیلیرسه بو حرکاتك بویوك وسیله التشاریك نه‌قدر طبیعی و ضروری اولدیغی لایقیله تبین ایدر.

حرب نتیجه‌سی اولارق مملکتده بوتون آلات و وسائط استحصالیه باکیه‌لمش و یاخود محو اولمش، الك بویوك استحصال قوتلری اولان ایشچیلر بویوك بر مقداری جیاق قلعه‌لرده، قافقاسده، عراقده، سوریه و سیناده، رومانیاده غالیچیاده هلاك اولمشدر.

بناء علیه مثلا که عقبنده مملکتده بویوك بر استعمال بحرانی واردی. آوروپادن وقوعه کلن ادخالات مملکتك احتیاجاتی نسبتده اولماه‌دیغی ایچون هر یرده بویوك بر بحران، بویوك بر سفالت حکم سورمکده ایدی.

و مغلوبیت اوزرینه حرب اثناسنده بویوك رتبه‌ده کی مأمورلرك ایقاع ایتدکلری واسع مقیاسده کی احتکارلر و سوء استعمالات کارده بر اثره تولید نه‌دین و ملت فکرلرینك قوتنده بوتون السنه حقیقی و دائمی بیر صلح و سکون تأمین ایده‌جك یکی فکرلرك تزویجنه سبب اولمشدر. نهایت اتلافدن ملتلرینك، منحوس امپریالیست حربالرینه کرمی و بیرمك تورکیانك قسم ایله اکسیلوا ایتمك حقنده کی قطعی ایت و قرارلری ایشچی و قیرصنوف محیطنده غریك امپریالیست و قاپیتالیستلرینه قارشی قرار بر خلاص حربی کوچك لازم کلدیکی قناعتنی تامیله تولید ایتمشدی. خلاصه شو اوچ عامل تورکیانك سائر محالری کبی

آراسنده ده کیل، قطعا بالعکس حکومت طرفنده تأثیر و انصباغلر حصوله کتیرمش، مایتجی بر عایه ایله بعض ایشچی تشکیلاتلری وجوده کتیریلمك ایسته‌نمشدر. حتی بنه بو مقصده ۱۹۱۸ سنه‌سنده استانبولده انعقاد ایدن سوسیالیست قونکره‌سنه تورکیا ایشچیلرینك مرخصی اولمق اوزره بر (دوزمه سوسیالیست) کونده‌ریلمشدر.

بو دوره‌ده حکومت بر ملی سرمایه‌دار صنفی تأسیسنه قوی المده بر غیرت صرف ایدیوردی. شو صورتله، ملی اکمکجیلر شرکتی، ملی منسوجات شرکتی، ملی قطار یه شرکتی، اعتبار ملی بانقه‌سی کبی مؤسسه‌لر تشکیل ایدیلدی. عینی زمانده معونه جیلر جمعیتی، قایقجیلر جمعیتی، آرابجیلر جمعیتی کبی تشکیلاتك اصلاح اولونمدی، و یا یکیدن وجوده کتیریلدی.

حکومت بر طرفدن بو مؤسسه‌لرله کویا بر تورلی بورژوآزیاسی مقدمه‌سی وجوده کتیریورکن دیکر طرفدن ایشچی حرکاتی ایسته‌دیکی کبی اداره ایدیوردی. بورژوآ و ملی غایه‌لرله حرکت ایدن حکومت حربك تولید ایتدیکی سفالتدن ایلیم ایلیم ایکله‌ین ایشچی طبقه‌سی مستقل بر جریان احداثه امکان ویرمه‌مك ایچون بونلره بر تشکیلاتلر وجوده کتیریلمش و ایشچیلر باترونلر ایله عینی تشکیلات داخلنده صنف منافعنی مدافعه ایتمك امکانندن محروم بولندیریلمشدر.

۱۹۱۸ سنه‌سی نهایتنه دوغرو حرب نسبتل بر مغلوبیته منجر اولمش ایسه‌ده بو تشبثاتده او صورتله زوال و افلاسه معروض قالمشدر.

۲) اصل ایشچی و سوسیالیزم حرکاتی ۱۹۱۹ دن اعتباراً باشلار. تورکیانك و بالخاصه استانبولك بو تاریخده اجتماعی اقتصادی و سیاسی وضعیتنه اوفاق بر نظر عطف ایدیلیرسه بو حرکاتك بویوك وسیله التشاریك نه‌قدر طبیعی و ضروری اولدیغی لایقیله تبین ایدر.

حرب نتیجه‌سی اولارق مملکتده بوتون آلات و وسائط استحصالیه باکیه‌لمش و یاخود محو اولمش، الك بویوك استحصال قوتلری اولان ایشچیلر بویوك بر مقداری جیاق قلعه‌لرده، قافقاسده، عراقده، سوریه و سیناده، رومانیاده غالیچیاده هلاك اولمشدر.

بناء علیه مثلا که عقبنده مملکتده بویوك بر استعمال بحرانی واردی. آوروپادن وقوعه کلن ادخالات مملکتك احتیاجاتی نسبتده اولماه‌دیغی ایچون هر یرده بویوك بر بحران، بویوك بر سفالت حکم سورمکده ایدی.

و مغلوبیت اوزرینه حرب اثناسنده بویوك رتبه‌ده کی مأمورلرك ایقاع ایتدکلری واسع مقیاسده کی احتکارلر و سوء استعمالات کارده بر اثره تولید نه‌دین و ملت فکرلرینك قوتنده بوتون السنه حقیقی و دائمی بیر صلح و سکون تأمین ایده‌جك یکی فکرلرك تزویجنه سبب اولمشدر. نهایت اتلافدن ملتلرینك، منحوس امپریالیست حربالرینه کرمی و بیرمك تورکیانك قسم ایله اکسیلوا ایتمك حقنده کی قطعی ایت و قرارلری ایشچی و قیرصنوف محیطنده غریك امپریالیست و قاپیتالیستلرینه قارشی قرار بر خلاص حربی کوچك لازم کلدیکی قناعتنی تامیله تولید ایتمشدی. خلاصه شو اوچ عامل تورکیانك سائر محالری کبی

استانبولده ایشچی و سوسیالیزم حرکاتلرك اوتمسنه و وسعتنه التشاریه باشلی اولمشدر.

دینه بیلیرکه بو تاریخدن اعتباراً آرتیق استانبولده صنف بلکه‌سی کرك ایشچی منطقه‌لرنده، کرکسه قابریقالر محافلنده نهایه قدر ایتمشدر. و صنف بلکه‌سنه مستند بیك چوق تشکیلات وجوده کلمشدر. بو صولا ایکی سنه ظرفنده، وقوعه کلان حرکاته خفیف بر نظر عطف ایتمك بو حقیقتی کوستركه کفایت ایده‌ر.

استانبولده، آرالرنده تشکیلات وجوده کتیرمه‌مش و یاخود موجود ایشچی تشکیلاتنه داخل اولمامش ایشچیلرك بکولی اهمیتلی اولمقله برابر، تشکیلات وجوده کتیرمش و بونلره داخل اولمش بولونانلرك ده مقداری فرق بیك کشی‌یی تجاوز ایده‌جك درجه‌ده، مأمولك قوتنده‌در. الیوم موجود اولان بو تشکیلاتلرك بعضلرینی ذکر ایده‌لم: آنادولو دمیر یولاری ایشچیلری، ترامواي و تونل ایشچیلری، الکتریك ایشچیلری، مرتبه‌ر، معاملره، حمالر، قایقچیلر، سپر سفائن ایشچیلری، ترسانه، زیتون یرولی، طوبخانه، فشکتانه قابریقالری ایشچیلری، دباغ ایشچیلری، کوموور ایشچیلری، قرون ایشچیلری، ماکنه ایشچیلری، استانبول صوقوماپاسی ایشچیلری سندیقه‌لری... بو تشکیلاتلرك همان هیچ بر ابراز فعالیت ایتمشلر، یالکز اقتصادی غایه‌لر ایله اکتفا ایتمیه‌رك آرجوق سیاسی مقاصد اطرافنده دخی تظاهرات اجرا ایله‌مشلردر. مثلا: مسلمان جمعیتی اقتصادی فقط عینی زمانده اوریه‌باشا حکومتنك اصول سیاستی پروکرامنه مخصوصه‌نیم سیاسی بر غره‌و یاپمشلردر.

ترامواي و تونل ایشچیلری ده آلتی کون دوام ایدن و مطالبه‌لرینك بویوك بر قسمنی تأمین ایتمکله نتیجه‌لنن منتظم بر تعطیل اتفاقنده بولونمشلردر.

استانبولده دوام ایدن انکلیز و آتیانا اشغال عسکریسی داها آز بر زمان ظرفنده داهاییوك ایشلر ایفاسنه شبهه‌سز امکان ویرمه‌مکده‌در. لاکن امین اولمالی که بو اشغال عسکری یاقین زمانده استانبولده واسع مقیاسده اختلاجو بر ایشچی حرکتنك اخلاقنه سبب مستقل اولاجق. تورکیا ایشچیلرینه جهان انقلابنده لایق اولدیغی موقع احترامی بخش و تأمین ایله‌یه‌جکدر.

***

آنادولوده رسمی قومونیست فرقه‌سی

کیندکجه تورکیه‌ده رسمی قومونیست فرقه‌سنك ماهیتی توضیح ایدیور. بو هفته مطبوع پروکرامارینی، تشکیلات نظامنامه‌لرینی بروده عبدالکریم فرقه تشکیلاتنك انتظام کسب ایتمه‌سی مناسبتیله نشر ایدیلمش بیانامه‌لرینی آلدق. مدرشیدن اول آنادولو بویوك ملت مجلسی و حکومتی نسك قومونیست فرقه‌سی نامیله بیر فرقه‌نك مرکز سیاست سیاستنه و تشکیلاته بولونماسنه مساعده ایتمه‌سی نظر بعزده انقلابه دوغرو آتیلمش بویوك قدمی حائز مهم بر خطوه‌در. فقط بو آدیمی کوزدن کچیرمه‌یه‌جکمز زمان یینه اتحاد و ترقی اولیغارشیسنه مخابره بیر «لیبیك دیغنوزلکی» حاضرلامق مقصدی وجهاتی ارشاد و تنویر ایتمك وظیفه‌سی تشکیلاته نظیر

قیامتی ده کیل بلکه آرقه‌سندن کیدیر کوزونه‌رك اسکیسی کبی استثمار ایتمك وقتی زمانده جهان پرولتارياسنك توحیدی قانونی التیفاسی نقیب اولونه‌بیلیر قاعده‌سی حاصل اولدیغندن التجانی نقطه‌لرینه دوغرو نمادن کچه‌بیلیرز.

دهج بر مؤلفه‌نه تحمل ایتمه‌یه‌جك اساسات حقنده ایضاحات ویرمك ایستین یاپامه‌ده کورديکمز قومونیزمك تعریفاتی دوه‌قوشنك لم دوه کبی بو کلمه‌دن هیچ بر شی کبی اوچماندن قورتارلمش ایچون کاه‌لاقاردیلمی کاه‌ایچاقلرینی کوستریمه‌سی قیلیندن اغلاقیات ایله‌مشبوع بولونوردز. مخصوصا قارار تلمش نظرلر آراسنده قومونیزمك آیدین لغه‌لری کوچکله کشف اولونوبوز. یاتانه آلك زیاده قومونیزمی «دینی» و «وطنی» قاعده‌لره قابل انتاج و «عصر سعادت» معاملات مساوات بیروراتنه‌سنه «مشتمه» و «اسلامیت انسانیه موافق» بر شکلده کوستریمه‌یه چالیشیور. واجتماعی اغلاقك «مفرط تدبیرلره» حتیاج سز ایندیرلیکی حقنده کی فدهایی رده ایدیور. سنفی مبارزه‌دن اولادار احتراز ایدیور که «بلاانتها بوتون بشریتك سعادتی و سکون و انتظامی هدف اتخاذ ایدن بر غایه‌نك کندیسنه طبان طیانه ضد وسائطه محتاج اولماسی غیر طبیعی‌در» دیور.

یاتامه دیور که «انقلاب تکامل دیمك‌در». احتلال آنجاق عصرك حرکات انقلابیه‌سنه قارشی غودانه براصرار ایله قایلرینی قاپاق ایستین ملتلرده وجوده کتیریلیر. بو ملتلر طبیعی قاپیتالیست امپریالیست ملتلردر. فقط بر کره هیچ بر ملتك فقرا و آمکجی صنفلری استثمار آلنده ازیلمه‌لرینی ایسته‌مزلر و اونلری قاپیتالیك بویونده‌ووغندن قورتاراجق انقلابه قارشی قایلرینی قاپامازلر. یاتامه‌نك تعبیرنجه «صلاحدن دها مؤثر اولان سرمایه‌در که آندن شکایتی قاچیرماق ایچین الثقالی مقاومتدن چیکنمز وهیچبر زمان کندی آرزوسیله حاکمیتی صمیمه ترك ایتمز. انقلاب ایچون شبهه‌سز بر تکامل دوره‌سنك کچیریلمش اولمسی لزوم واردر. فقط بو تکامل دوره‌سنه دلالت ایدیجك علامتلر آنجاق صنفی مبارزه‌لر قدر ایشچیلر وقیرجفچیلرز تکیلرك سرمایه‌دارلرك استثمارندن قورتلمق ایچین متماریاتشکیلاتلانمایه، قوتلمه‌یه سلاحلانمایه محتاج دور. هر زمان ایشچیلر سرمایه‌نك استثماری یوزندن چیکمکده اولدقلری حس ایدیجك بر صنفی شعوره مالك اولورلر کندیلری تشخیص ایتمك مقصدیله تشکیلاتلانمایه آتیلیرلر. سرمایه‌نك ظلمدرینه قارشی قوجمایه باشلارلر. ایشته اوزمان انقلابه سوق ایدیجك تکامل دوره‌سی باشلامش اولور. و بو دوره صنفی شعوره تشکیلاتلو بر سلاحلانمان ایشچیلرك سرمایه‌داراری مغلوب و استملرجی صنفلرك کاه‌سنی حاکمیتن اسقاط ایتمه‌سی ایله نهایت بولور. بر مملکتده حیاتی صنفلر صنعتی ایچنده باشلیان صنفلر آراسنده کی مبارزه صنفی بر شعور ایله شدت کسب ایدیکی نسبتده انقلابه یاقلاشیلیر و انقلاب توسیعه شدتلی احتلاللره حصول بولور. ایشچیلری تحریك ایتمه‌دن اونلره صنف بلکه‌سی ویره‌جك سیاسی تربیه‌یه توسل ایتمه‌دن حاصلی آلسی لازمکلر بدبخت مظلوم کتله‌لرنه سفالتلرنه سبب اولانلری طانیماده اونلری دوشمانلر بلسه دیلوزیه حاضرلامادن و آیدیدیرمادن تأصل بر اجتماعی انقلاب نکلدنه بیلیر؟

اعظمی اوچ آیلك ایچنده بوتون اتحاد بارانی دنیانك الا قوبو قومونیستی اولور؛ ایجلرینه بوتون سه کولاتلری، بوتون محتکرلری آلا یلیرلر... — اوبله‌یا، بوتلر کوچوك سرمایه صاحبی‌در، بوتلر یاتامه‌یه، کوره حمایه‌یه یله مستحق‌در... — بالکز تجار، صراف، محتکر، بانکر، اشراف، اعیان، قوماندان، ژاندارما، پولیس... صنفلری ده کیل ملالرده مقبول ... — عصر سعادت مساوات پرورلکه عودت ایتمه‌یورمی‌یز ؟... قومونیزم اسلامیت اساساته آلیفی البته مطابق ده کیلمی‌دیاده... —

اعلا! صوکرا؟ — صوکرا‌سی نه اولاجق؟ هر کس‌ینه اسکیسی کبی... یعنی کیند کجه بکونی قابلران بودجه کافی السابق معاش اولارق کیند کجه عذدلری آرتان آراسنده تقسیم اولوناجق! اخارخی و بلکه‌ده داخلی تجارت انحصار آلتنه آلنارق حاصلاتی طفلی منورلر منفعته بو وجه‌به ضم اولونوب ناجق؛ ویرکیلر شیمدیکی عینیله و بلکه برقاچ قات داها فضله‌سیله ابقا ایدیله‌جك؛ کوچوك صناعت ارباب‌ی دیه بعضی متنفذین بتون نخبه‌ده حمایه اولوناجق؛ حکومت حسابنه بعضی آلتلر، ماکینه‌لر، کتیرتیلرك بعضی متنفذین داها چیفتلك ویا فابریقا صاحبی ایدیله‌جك... آناده لونك جغا کنی محمد جیکن‌ده کمال الساق ایکی یلدیز آراسنده آیچ. جیلاق... بوزغون... آرخین چالیشمقده بکر دوام اولاجق...! ایشته رسمی قومونیست هرقنتك تشریاتی ایچه‌ندقیق ایدیکدن صوکرا ازم وجدانزده حاصل اولان قناعت بوندن عبارتدر. تجربی سوزله ده کیل قلبك ایله تکذیب ایتمك ایسه محترم بولداشلره عائد قالیر...

صنفی مبارزه‌دن و ایطلجی تشکیلاتدن او درجه احتراز ایدنلك بر اولیارشی معرفتیله اجتماعی انقلاب حاضرلامق اوتوینی یشتلك قوطلر کورون زشمی قومونیستلره صوزمق ایستیورلر؛ عبثا آناده‌لونك ایشچیسنه و غیر زحمتکش نافعه خانکر... قانون... نشر بانده بولوان ایکی بوبوك غ... ایله بیام صباح — آراسنده اختلاف... بیام آناده‌لو ایله انتلاف... کورونیور. علمدار ایسه ا... بردوام اولارق بولشه‌ویزم علیهنده... ایدیور. بو مقاله‌لرك باکود... عودت ایدن معلملردن بری طرف... آکلاشیلیور.

آناده‌لوده برغره... ایکی آیدن بری معاش... معلمه و معلماری مکتبلری قاپامق... اعلان ایدیلر. بو حال برقاچ کون... صوکرا نارف و کاتی ایشی... موقت بر چاره بولوندی: عمو... خصوصی بودجه‌لره معاونت... پارانك تفریق واعطاسیله مساعد...

بسوزلو آزیاسی — تجار، اعیان، اشراف... درجه منبلغ و حال حرب کیتمش ایکن ایشچی و رنجبر صنفلرینك نظام مظلوم پکك بوبدورماسندن قالمه اوغولوب قوانین دائرنده قانونی کبی مشلحانه بتر مبارزه‌یی یك قبول ایتك ایستمه‌ین آناده‌لو بوزدوآزیاسی ضیا صنایعدن کی بن قبول ایتمه‌ین وبا زراعت پاتاسك صرف قلیز و سکسل منظر مخصوص مؤسسه‌لرنك و آلتی‌لرنك بوباقلدن استفاده ایتمه‌مك راضی اولورمی...! آناده‌لو بوزدوآزیاسی مملکتك استقلال اقتصادیسنی قهر ایشچی و رنجبر قابله‌لارانك و صرف کدی قاتلسی ایچون ایلاتمك ایشی، مثلا سرمایه‌سی تجارت و صناعت بری آلتنده بوکسلا کوموروك تعرفه‌لری... ایشته آ... دولسو بوسوك ملت مجلسنك و بونسوز بوزدوآ بارلامنتولرینك سوك قبول ایدمیکی قانونلر بوقیلدندر. و بولشك ایچوندر کی بو کلارده قهر منظر تشکیلاتلانمك کیتمی...

مطالبلرینی.. کیدی غابه‌لرینی آ کلاباجاق و، مدافعه ایدمجك بر حاله کلمه‌لی‌در، بو ایسه رنکسز، اوتوپیست و اوبورتونیست بروغرامله‌ر و مسلکلرله قابل استحصال برشیئه ده کیلدر.

— ۲ —

استانبولده ایشچی برلکلری حاد بربحران دوره‌سی کچیرد کدن صوکرا یاواش یاواش کندیلرینی تکرار طوپلامقده و ایشچی‌لر کنلری جانلانمقده‌در. بوندن اولکی دورده ایشچی برلکلرینی برطاقم دولالدر جیلر اداره ایتمش، واکثریا حکومتك توسطیله اوستالر و باترونلر عمله وجیرالقرله برلکده عینی جمعیتك ایچنده بولونارق فعالیت استعدادلرندن محروم قالیرمشدر. بو برلك وجمعیتلردن الا مهملرینك تشکل وعاقبتی حقنده بروجه آتی معلومات اعطا اولونور:

۱ — آکمکجیلر جمعیتی ۱۹۱۷ده تشکیل ایدیلرك (۸۰۰۰) اعضاسی واردی. بو جمعیتی اداره ایدنلر سؤاستعمالاره اجتساز ایدمه‌رك جمعیتك اون ایکی بیك لیرایه بالغ اولان پارانی یدیلر؛ جمعیتنیات کچن یان انحلال ایتدی.

۲ — ماکینه‌جیلر جمعیتی ۱۹۱۷ده تشکیل ایدیلمرك (۵۰۰) اعضاسی واردی، بو جمعیتده معرفت شخصی منفعتلرینی دوشونن بر طاقم طفیلیلرك اداره‌سی آلتنده قالارق اهمیتی کوندن کونه قائب ایتمش، داغیلمش دینیله‌جك بر حاله کلمشدر.

[illegible] ترزی عمله‌لری جمعیتی محاربه‌دن اول تشکل ایتمشدی. بو جمعیته اوستالرده داخل ایدی. ایشچیلرله باترونلر بلرلنده وبوراده جایعق خصوصنده ائتلاف حاصل اولمش. وبونکله جمعیتك سیاسی بر اهمیتی قالمامشدر.

[illegible] بوتون عمله‌سی جمعیتی ۱۹۱۳ده تشکیل ایدیلرك اعضالری (۳۰۰۰)م بالغ اولمشدر. بو جمعیت [illegible] اولمشدر. بو جمعیتده بر طاقم بالانجی ایشچی دوستلرینك آلتده قالارق صندیقی اختلاسلره اوغرامشدر. بو جمعیت (۱۹۲۰)ده بر تعطیل آشغالی نصب ایتمشده مطالبنی استحصاله موفق اولامامش، بالعکس باترونلر مشهورلرك، ایله باشلرك قوغولماسیله حسر کتی باصدیرمایه امکان بولمشدر.

۶ — فارصولر جمعیتی: بو جمعیت ۱۹۰۸ده تشکل ایتدیکی واستانبولده خدمت ایدن فارصولرك مقداری بشدی بیکدن بولاری اولدیغی حالده آنجاق (۱۰۰۰) اعضا جمع ایدیلمشدر. بو جمعیت باترونلر طرفندن اداره اولونوبور و بالکز بویوك موسسه‌لرك فارصولری بونده‌ده بولونوبور. مجبوری و اختیاری بطقمقلرله محدود اعضالك مصارفی تأمین ایدلمشدن غایت کوستریلمه‌یوردی. بو جمعیتك جانب [illegible] بعضی دالاوه‌راهلر قاریشمش ایسه‌ده جمعیت سولا زمانلرده صنف بانکی ادراك ایتمش، (۱۹۲۰) انتخابانده بولارك و باترونلرك وصایتندن قورتولمشدر.

۷ — دیوارجیلر عمله جمعیتی: بو جمعیت ایشچی برلکلرینك آلتکریده قالای‌در. بو برلو آزی وملیت طرفداری‌در. ومنبزه اوسك اسم کونده بالکز بو جمعیتله تجار کاتبلری جمعیتی‌نی‌ده اشتراك ایتمشدر.

۸ — لیمان عمله‌سی جمعیتی ۱۹۱۸ده تشکیل اولونارق اعضاسی (۲۰۰۰)ه بالغ اولمشدر. بر غره‌و باپارق بعضی مطالبه نائل اولمشلرسه‌ده ایجارنده کی تجار مناقصه خادم دالاوه راجیلری تمامیله آنمایه موافق اولامامشلر ولابقیله بر عمله شعوری اظهار ایدمه‌مشلردر.

۹ — مرتبلر جمعیتی محاربه‌دن اول تأسس ایتمش واعضاسی (۲۰۰)ی تجاوز ایتمشدر. ۱۹۲۰ده غره‌و یاپمشلرسه‌ده بوتون مطالبلرینی تأمین ایدمه‌مشلردر.

۱۰ — دوغراماجیلر جمعیتی ۵۰۰ اعضادن مرکب اولوب ۱۹۱۷ده تأسس ایتمشدر. اعضاسی منتظماً اجتماع ایدمرك سیاسی بر غایه صاحبی اولدیغنی کوستر مکده‌در. صنف بانکسنی ادراك ایتمه کده بو جمعیت بویوك برانکشاف ابراز ایدمیلمشدر.

۱۱ — ترامواي ایشچیلری جمعیتی محاربه‌دن اول تأسس ایدمرك ۳۰۰۰ اعضا جمع ایتمشدر. بو جمعیت باشده بویوك بحرانلر کچیرمش، بر تورلو بالانجی ایشچی مدافعه‌سنی آتمایه امکان بولامامشدی. شکر آی اول پاپدقاری بر غره‌وك نتیجه‌سنده کونده‌لکلرینی آرتیرمایه موفق اولدیلرسه‌ده شرکت بلیت اجرتلرینی ۱۰۰ % تزید ایتدیکی کبی دیکر استهلاکاتده دخی کلی بر ترفع حاصل اولنمش ایشچیلرك معیشتجه وضعیتی اسکیسندن برباد اولمشدر. آنجاق ترامواي عمله‌سی اجتماعلرینه مخصوص معین محللر تخصیص ایتدیرمشلر وحالیشما ساعتلرینی‌ده تقیص ایتدیرمشلردر.

استانبول بین الملل ایشچیلر برلکی

محاربه‌نك خاتمندن صوکرا استانبول ایشچیلری ایلریلمش بعضی عمله طرفندن آخیراً (استانبول بین الملل ایشچیلر برلکی (U. I. T.) نامیله مهم بر ایشچی تشکیلاتی وجوده کتیریلمشدر. عرق و جنس ومذهب تفریقی ایتمکسزین بوتون ایشچیلری قبول ایدن وطوپلامایه چالیشان بو تشکیلات شیمدیدن بویوك موفقیتلر کوستر مش، داغیلمق اوزره اولان بعضی ایشچی جمعیتلرینی تکرار طوپلامش، اولکره عمومی مطالب تلقین ایتمشدر. بو فعالیت سایه‌سنده ترامواي عمله‌سی وداها بعضی ایشچیلر جمعیتلری (۸) ساعتلق یوم معاشی به نظر اولمقدادر. مجروح، سقط، معلول اختیار ایشچیلر ایچون تأمینات طلبیسی‌ده برلکك تعقیب ایتدیکی غایه‌لردن بری‌در.

استانبول بین الملل ایشچیلر برلکی داخلی تشکیلاتنده آتی شعبه‌لر آچیلمشدر:

۱ — حرفه‌جیلك و یالقیجیلق شعبه‌سی
۲ — دیوارجیلق، بناجیلك
۳ — معدنجیلك
۴ — جامجیلق، دوغراماجیلق
۵ — ماکینه‌جیلك
۶ — خدمات عمومیه

استانبول بین الملل ایشچیلر برلکی (بکی انسان) نامیله بر غره‌نه نشر ومنتظم صورتده قوته‌زاسلر ترتیب ایدییور. بو تشکیلات معرفتیله شیمدیدن بعضی ایشچیلر برلکلری غره‌ولر یاپمش واعضالری بز موجودیت کوستره یلمشدر.

بو تشکیلاتدن باشقا استانبولده طوبخانه، ترسانه، فشخانه، زیتون بورنی وسائر حکومت فابریقالری ایشچیلری آراسنده مهم تشکیلات واردر. بو ازلده بین الملل ایشچیلر برلکه کیرمه‌لری دوشونولمکده‌در.

ه. ق.

استانبوله دائر.

آناتانك تضییقی.

آلدغمز معلوماته کوره آناتا دولتلری سه‌ور معاهده نامه‌سنی، هرتابه مال اولورسه اولسون تماماً تطبیقه قرار ویردکلرندن بعضی دوائره قوترول وضع ایتمشلردر.

استانبول ادارتاً و سیاستاً قنا حالده صیقیشدیریلمقده‌در. ملتك نفرتی قازانان بر قاچ صائیلمشدن بشقا، بوتون استانبول آناده‌لو ایله هم فکردر. هله صوك زمانلرده یونانستانه جریان ایدن احتلالی حادثه‌لر اوزه‌رینه غرب جبهه‌سنده حرکت ملیه اوردوسنك مهم موفقیتلر احراز ایتمه‌سی، دیکر طرفدن ده طاشناق تهلکه‌سنك اورتادن قالقماسی، آناده‌لو ملی انقلابجیلرینك استانبول نظرنده بو کسامه‌سنه سبب اولمشدر.

وضعیت حاضره استانبول غزته‌لرنده‌ده بر تبدل وقوعه کتیرمشدر. همان جمله‌سی متحداً حکومته هجوم ایدییور. آناده‌لو ایله [illegible]

Баку Правительственная типография

28

اعظمی اوچ آیك ایچنده بوتون اتحاد بلرانی دیانت الله قوتو قوموبنی اولوز ایچلرینه بوتون سه کولاکلری، بوکون محتکرلمدی الا یاپارل... ـ اوچنجی، بوتلر کوچوك مزمایه صاحبی دوز، بوتلر یاپامایه، کوره حقایقه ایله مسلمان دوز... ـ بالکز تجاره اشراف، محتکره بانکر، اشراف، اعیان، قوماندان، زابطاوما، بولیس... عسکری ده کیلی نظرده مقبول ... ـ عصر سعادت مساوات بروزلکه توجه ایتمیورمی؟... قوتوتزم اسلامیت اساسات آلینی الیله مطابق ده کیلمی بلا... ـ

اعلا صوکرا ـ صوکرا سی که اولاجق! هر کس بنه اسکیسی کبی... بنی کیند کبی یکوز کابلرلی بو دنیه کیلی اسلامی مقاص اولاری کیند کبی تقدیری کوزلی آوانسه کیتیم اولوتلی لاطاقی بنکه داخلی تجارت انحصارك آیاری قاسلاری طفیلی متولر منفعتنه بو دنیه ثم اولو. اجق اوبر کیلر تجدیدك عیله و بنکه برقاچ قات داها فضله اجا ایدیلمشلر کوچوك صناعت ارباب ویا بقچی منتسبین بنو تجدید حسابه اولوکلری، سکوت حسابه بعض آلتره داها کیتیرلرك بعضی تنسیب آلتره چیقلنك وبا قابرقا خاصی ایدیلمشلر... آلتو اولوکلی کیتیرلرك بعضی تنسیب داها ایکی بیلدر آزاسنده آچ، چیلاقلر بلرقوز... آرقین چالیشمقده بولوان اولاجق اسه ایتمه ترسی کوریلیك هر قسمنده ایتمکلی حکومتك اولاری ایتمه تکلیف اولاری کیتیرلرك بعضی ایتمه ایدیلمشلر... آلتو تکلیف اولاری کیتیرلرك بعضی ایتمه ایدیلمشلر... ایتمه

حرب زنگینی

- مونولوغ -

«الانده غازه‌تاه حدثلی، صحیفه‌یه گیره‌ر؟ اوکه دوغرو کله‌رك حضاره‌ده

اقدیم، حصارلرندن گیره‌جکلر... آق صونقور... امضایه دقت ایتدیکزمی؟ بکمز تورکجه‌جی تورانجی... حالبوکه کیمه بیلیر میسکز؟ بزم اسکی قلم آرقداشلرندن ات یمزلی جنکانه مجین، عمرنده استانبولدن دکل‌باه آقسرای حوارندن آیریلمامش، شیمدی تورانجیلق ایده‌رلرندن... حرب زنگینلرینده دوشمانی!.. بز بونلرك نه‌لرینی سوصه‌یرمشز؟ قوزوم! برآلیك کاغدك باشنه کلیر... برآی سوکرا ینه خاولاه‌یی! بر داها آویتزلکی آرتیردیمی، هایدی سیوبه‌ه و باقونیایه؛ جمعیت صاغ اولسون، اوراده قونیه‌یی حانیه‌یی آکلار اوشرلرینه‌لعنت حمد لرندن.. آیچ گوزلولکلرندن راحت یوزی گورمك بوق؛ برانسان چالیشوب قازاندیغی مملکتك بوزیلی آغارتاجق بر مؤسسه، بر تجارت‌خانه، بر بانقا وجوده گتیردیمی؟ آت، آرابا، فایطون، اوتوموبیل صاحبی اولدیمی؟ ـ هله اوتوموبیل! اونلری قودوروبیوره جانم هیچ نه دیه‌یوروم، انسانه بوغاز ایچنده بر بالی جفزه، مرمره‌یه قارشی بر کوشك جیکره، شیشلیه کینشنجه، الکتریقله توبر ایدیلیش بوتون قومودینه‌لری ایچنده بر آپارتمانه، حتی جفال اوغلنده اوزایکی اوزیش اودالی براوجکزه برلشمك نصیب اولدیمی ادابزه‌ده‌دن کاشانه‌یه، دقونق یاوروپه‌ه یوق سرای طوروی... دیه مقاملی بازارلر، خرزلر صاحبارلر؛ آرابه بر توقاطلیانده، قلوبنده آدالرده، یارا بالاسنده، سومر بالاسنده... شویله انسانجه‌برلرنی آلمق ایشه‌نیلدیمی؟ آوروپا لی برقاپنله گزمکه چیقیلدیمی... دیللرنه‌ورده ایده‌رلر تسبیح کبی جکرلر، سفه‌دیرلر، قومارباز، چاش... نحشکر... بزبرکان... قاضجی... بولفورجی دیرلر... داها بیلمم نه‌لر بولرنده بومورطلارلر، بولفورا آلوب صاندیغم شی اولنه باری! بزم چشیدلریمز بام باشقا: آقیون، توتون، رافی، صوصا، اسپرتو... بزم فقرا مسلمانلرك یه‌دیکی بولفورله‌نه ایشمز وار؟ بزم چالیشدیغمز هپ مسلمانلره حرام اولان شیلری مملکتدن دیشاری آتمق، اونك یرینه مملکته اعلا شکر، اون گتیرمك؛ بز حقیقی ملیت‌پروره، وطنپرست انسانلرز، فقط قیمت بیلن کیم، بز سویله‌یکز، قانمی ایدیورز، اللهکزی سه‌وه‌رسکزه بوعض شیلری، بو زهیرلری کاووزلرك مملکته گونده‌ریورز، ایچیلیلر، زهیرلنیلر، گیه‌روب گیتیلر... سویله‌یکز رجا ایده‌رم، بوتون سویله‌دیکلرنده بر اساس وارمی؟ سفاهت‌ش، قومارمش... اویناسام باری؟ بز، نه‌ورت آداده کی قلوبی آچدق! اوزاده قومارده اویناییور؛ آما کندم کاغدلره ال سورمه‌کدن صوکرا عالمك گسناهندن بکانه، جانم بز بونی بزم سلجانانه قریده بر اکمك پاره‌سی چیقسین دیه آچدق، زمانه یاقیکز، رجا ایده‌رم، طین ایقارمالك شیمدی گوزورمك شیمدی اونلر آخاغی بوقاری آیده بشریوز لیره چکیور؛ بو بوزون ایکی مسلمان‌ناله‌سی گیجبوب گیدیوره قانمی؟

بوبارالر اولدن اوزه‌بوساره گینمزمی ایدی، اوزمان داهامی ایی‌دی؟ شیمدی بو زوالی مسلمانلره، دالفاووق، کاسه‌لیس، چنالی‌بالایچی فلان دیمکده روامی... (الده کبی غازه‌تایه گوز گزه‌ریر) قوقونلره یاشایورمشز... اوتوموبیله موسیو بقونك همشیره‌سنی آلمشدم، گوزلری قالدی، یاغما بوق، اولوقه‌دن بن‌ده طانمش اولسه‌م‌باری... افتراء افتراء، کاشکی دیدکلری حقیقت اولسه‌یدی... اون گسوندره، جیکه‌کاریمی برین بیلیورم، داها پارمقلرینك اوجندن باشقه بریرینی اویه‌مدم؛ صوکرا قوقونلره یاشایورز؛ اویه‌می؟ هریغارك های‌لاف قاه‌نلری حقنده بر فکرلری بوق که... بکلر، اونلرك یاننده اویله قولای‌قولای بره‌نده آتیلماز، انسانه کیلاهنی ایوجنی ترس گیدیریرلر، شو موسیو بقو بزم بقو... و... گسوزل همشیره‌سی آنیقا... بابالری میخانه‌جی ایدی، آما جوجوقلرینه نه تربیه ویرمش هرف؛ ایشته بوگونه بوگون بقو شهرك الك ناموسلی، الك معتبر بانکرلرندن بری اون سکز یاشنده بك اوغلنك ایکی بویوك اونلنی اداره ایدیوردی، بکرمی بش یاشنده ترامواى شرکتك الك بویوك حصه دارلرندن واداره هیئتی اعضاسندندی؛ اونوز ایکی سنه آنه بانقه‌سنك مدیرلرندن و بکرمی قدر آوروپا قابریقاسنك ملیلی، صوکره همشیره‌سنه لوگوزل آنیقایه قوقوت... میخانه‌جی قزی... اویله‌می؟ بش سنه اول ایکی مصرلی برینی اونك اوغرنده میبونلر صرف ایتمش ایمش؛ اینه‌یه‌بنی، بونلدن قیزك صوجی نه... حیات اقدیم، حیات... (غازه‌تایه گوز گزه‌ریر...) قفرا آچلقدن قیریلیورمش... جانم، الله هر کسی زنگین ایده‌مزدی یا... صوکرا کیم بیلیاجق، کیم حمالق ایده‌جك، کیم قاوناری بوکه‌جك و آرابالری کیم سوره‌جك، اوتوموبیللرك شوفوری کیم اولاجق، ضابطلرده صوفراجیلیکی کیملر یاپاجق... کیم، کیم، کیم...

صوکرا استانبولك بوتون کنار محله‌لرینی سینکلی بقالری، اتبزلری ـ بزم چنکاله مقبك قولالاری چیلاسین ـ بوتون بو ایزبه بکاهاری، شیشلی‌به، بوغاز ایچنده، اردن کوینه نقل ایتمك‌ده ممکن‌ده گیل‌ایدی کس زنگین اولسا بو محله‌لر بوش‌می قالاجق؟ بونلرك اهالیسی نره‌ده صیقاجق؟ اولور، ونطقمنزلق ده گیل... یاهو، بو آدملر بوایچه‌شیلری، بو جکمنلری دوشونه‌بیورلرمی؟ بن گره المزه یاقیشیلر، بش پارماغمزی الله‌بزمی یارانمش؟ کوردیکی وظیفه‌یه گوره‌هر برینه بر شکل بریوی، ویرمش، فقط گوره‌جك گوزه آکلاباجق اذهان نره‌ده؟... دیلا بونلر قوروانمش، بونلر گیه‌جك زاده‌ده انسان یاشاه‌لجه‌اوندن اکمك‌پاره‌لجه، دکرمن‌ده اولاجق، بجرین‌ده... طاوقی بونلارلاده صاحبی... بولواجق... بن آکلامایورم، قیرلجیسی قیرلیور، ده گیرمه‌جیسی ده گیرمن ایشلرمی؟... یاقاسزده تجارت‌بوزوق... بونلرلا همیشه‌ده آکلاشورلر آما، دوموز مسلمانلرندن ـ عفو ایده‌رسکز، اسویاپورم ـ

اوصف طبر برانکرلرندن، حقیقی سایم ایلمزلر...

ـ همه‌دن نه‌بیورنه‌پیبر ـ بوق، حدث طوبوغمه جیقدی؛ حقلی اولدیغم زمان هپ بویله حدث ایده‌رم، (حضاره) حقمی تصدیق ایدییورسکز ده گیلمی؟

التبه... ایله تصدیق ایده‌رسکز... سز اوقیسقانجارلك کروهندن ده گیلسکز... (گولن برقاچ کیشی‌یه) نه‌اوز بنه‌اشیلرامی ایدییورسکز...

دیمك، سزده، اویله‌می... دیمك سزده او معاملردن سکز، اویله‌می؟ او حالده سزه سوز آکلاتیلاماز که... عفو ایده‌رسکز...

(حدثله چیقار)

ا. ج.

انقلاب وتکامل نظریه‌سنی اوزرینه چیقاران یاتامه بزم مملکتمزی، تورکیه‌ی عجبا تکامل‌ده مظهر اولمشمی عد ایدیورز؟ افاده‌سندن او فکرده اولدیغی آکلاشیلیور. فقط ناصیل؟ نه‌یه کوره؟... بوراسی مسکوت برده اجتماعی انقلاب ایله بو انقلابه سوق ایده‌جك اولان وفقیر وبو کون حقوق سیاسیه‌دن محروم کله‌لر جاکمیتی... پرولتر دیقتاتورلکنی یاتامه قارشیدیریور. پرولتر دیقتاتورلکنی تأسیس ایدن روسیا انقلابی هنوز سیاسی ماهیتده‌در؛ اجتماعی اوصافی قازانه بیلمه‌سی ایچون او دیقتاتورلك آلتنده اوزون سنه‌لر اوغراشیلاجق‌در. استحصال و استهلاکی قومونیزم اساساته موافق برشکله موفق مطلقا مملکتك صناعت وزراعتی مرکزلشدیرمکله بوده مملکتی باشدن باشه ماکینه‌لاشدیرمقله، الکتریکلندیرمکله ممکن اولور. بو کا کوره روسیادخی باذات‌ایتبن‌لك‌اقامه‌سنه کوره غایه‌دن داها بکرمی اوتوز سنه‌لك برمساله قادار اوزاقدر. فقط روسیا ایشجیسی اوزون سنه‌لردن بری مبارزه‌یه آلیشدیریلدیغی ایچون بو کون روسیا خارجی وداخلی قاپیتالك مظالمندن قورتوامشدر؛ اوراده حمائی برفعالیتله ایشجی صنفلرینك تربیه سیاسیه‌سی ومبارزه قابلیتی آرتیریلمقده‌در؛ بوتون مملکتی اجتماعی انقلابه سوق ایده‌جك اولان برفرقه بولشه‌ویك ـ قومونیست فرقه‌سی قوتله تشکل ایتمشدر. اویله که عموم حیاتی پرولترلری کیتدکجه موسقواده تأسس ایدن قومونیست انترناسیونالك بلاغورماسی قبوله شتاب ایدییور. هرطرفده پرولتر دیقتاتورلکنی اساساتی بورژوآ دموقراتیکی فکرلرینه غلبه ایدییور؛ هرنه طرفدن باقیلسه استقبال مؤمن کوروله‌بیور. فقط نه‌عظیم برمبارزه ایله‌ونه‌شدتلی واقعه‌لر قارشیده؛

اوزون، هنوز باشدن باشه ماکینه‌لاشمایان، الکتریکلنه‌مین برمملکتده سیاسی ماهیتده‌بر انقلاب وجوده کتیریله‌بیلیر. فقط حاکمیتی الده آلاجق ایدجیلر، رنجبرلر، اکثریت، صنفی شعوره مظهر اولماده‌ن، تشکیلاتلانماده‌ن، مبارزه‌یه حاضرلانماده‌ن، سلاحلانماده‌ن انقلاب اولماز.

نورکیه‌ده‌کی قومونیزم فرقه‌سنك یاتامه‌سی سریع برانقلابه، هم‌ده کیمسه‌نك بورنی قانامادن حصوله کلمه‌جك برانقلابه استعجال ایده‌ر کیمی کوروندیوره؛ داها دوغروسی ۱۹۰۸ ده اولدیغی کیبی خلقی دیقتاتورلکه اجبار ایده‌ن برعسکری پرونونسیامنتو‌یا باب‌عالی باصقینی کیبی بر سیاسی حقه‌بازلغی قوروبیوره. فقط بو کیبی حادثه‌لرلا اوزره منحصر اولمیان تجربه

ایله کدن دوکرا تکرار ایدیلمه‌لرینی تصور ایتمك بیله جنایتدن دخی بیه‌ه‌وطنی مملکته‌ایه داخلی، وداسانی، داشتراکی، قاب‌ایله‌خارجی اقبال ایده‌رك حکومتی الده ایتمکدن آلمرا صافلر ایچون پاصیل برخبر ونفت بکله‌ه بیلیر؛ کوکول آرزو ایتمردی که، بدبخت مملکتمزده، نهایت قلبر خلقی حقیقة دوشونن براوکا وصاك ده کیل بولداشاق ولولاقوزاق ایدن انسانلی بیتشسین، هیهات!

یاتامه‌نك کوزه‌ده‌ـ اشراف مملکتاحرای تنبه فرصت بولمش ذواتدر؛ بونلری ایشجی حیاتك مظهرلرندن تلقی ایتمك بویوك برحقسزلقه منجر غلط رؤیتدر.

۲ ـ مملکتمزده طفیلی بر حیات‌یاشایان وعندلری برقاچ کیشی‌یی گیجه‌بن اغنیا استا ایدیلیرسه کویلرنك وایشجینك حیات وسعادتی انجا ایده‌رك معیشت ذاتیه‌سنی تأمین ایدن کیمسه یوقدر.

۳ ـ قومونیزمك وجوده گیرمك ایشته‌دیکی الامادی اصول اشتراکیه، بویوك استحصالاتك تجمعیتلرك منافع عمومیه‌سی ناشه حکومتلرك مداخله‌سی، دروحال بو کون بزم مملکتمزده بویوك صنایع، بویوك استحصالات موجوده گیلدر... الخ.

ایشته رسمی فرقه‌نك کاب قومیسی امضاسیله انتشار ایدن یاتامه بو درجه رنکسز بو درجه اوبورتونیست‌در.

فقط رسمی فرقه‌نك حقیقی ماهیتی نه یاتامه‌سندن نه‌ده یك داهازیاده واضح اولان سیاسی پروغرامندن آکلاشیلماز. اتحاد و ترقی بیجیسنده بر قیلیك اولنارشی‌سی، شخصی بیر دیکتاتورلك تأسیس ایتمك غایه‌سنك تعقیبه اولوندیغه قناعت! کیتیرمك ایچون تشکیلات نظامنامه‌سنه باقمق کافیدر. پروغرام بعضی صنفلرك حقوق سیاسیه‌سنك تحدیدیی قبول ایتدیکی حالده نظامنامه صنف فرقی کوزه‌تمکسزین، فرقه پروغرامی قبول ایده‌ن، فرقه تشکیلاتندن برنده چالیشان، فرقه‌نك مقرراته اطاعت و انقیاد ایله‌ین و اعضالق اجرتی تادیه ایده‌ن بالجمله کیمسه‌لره فرقه‌نك قاپوسنی آچیق بولونمقده‌در. ایشجی و کویلو اولمایان اعضا ایچون تأسیس دعتی ایسه اعظمی اوج آیدر.

فرقه تشکیلاتنه کلنجه بوتون ایشلر قریه‌لرده (۳ ـ ۵)، قصابه‌ده (۵ ـ ۷)، ولایتلرده (۸ ـ ۱۲) کیشیلك بیرو اداره هیئتی طرفندن تدویر اولونور. فرقه‌نك عمومی قونقرسی ولایتلردن انتخاب و اعزام اولونان حق بیرو برخصله فرقه مجموعندن وفرقه‌نك تشکیلاتی داخل و کیل‌وقومیسر اوردن تشکیل ایده‌ر. مرکز عمومی‌ده بو قونقره سنجیر.

طبقی اتحاد و ترقی تشکیلاتی ایسه، عائلی صنفی مبارزه، عائلی استثمارجی صنفلرك حقوق سیاسیه‌دن محرومیتی، عائلی ایشجی صنفلرینه تربیه سیاسیه ویرمه‌مه‌جهره تشکیلاتی، عائلی بورژوآ حکومتلرینه عدم اشتراك اساسی‌در...

آدام سن‌ده، بونلره نه لزوم وار؟ بو کیبی آنکلرك وقع اقتداره چیقمالری کیجیکدیریر، ایشجی صنفلرینی اسنده‌ره چاوقیول ویرمز، حتی بو کده بویله بیر تشکیلات نظامنامه‌سیله

DUSTAN